

Порядок подання заяв про булінг

Учасники освітнього процесу мають повідомити директора закладу освіти (це передбачено [Порядком реагування на випадки булінгу \(цькування\)](#)) (далі – Порядок)) та за потреби поліцію про випадок булінгу, звернувшись із відповідною заявою.

Зі звернень про булінг, які надходили до Служби освітнього омбудсмена, частина були неправильно оформлені, не містили доказів чи хоча б опису фактів, що унеможлиблює розгляд, зокрема аналіз справи про булінг та її передачу для розслідування поліцією. Також це важливо для суду, бо коли розглядатиметься заява, то мають бути факти та докази, які чітко вказують на булінг. Аналізуючи справи судового реєстру, можемо зробити висновки, що у частині справ булери залишилися без покарання через неналежно представлені суду факти та докази.

Тому перший документ, який має бути належно оформлений для ефективного розгляду справи про булінг закладом освіти, подальшого розслідування правоохоронними органами та розгляду справи судом і визначення покарання для винних – це заява батьків/повнолітніх учнів/педагогічних працівників.

Чим правильніше й точніше ви складете заяву – тим більші шанси, що справа дійде до суду і винні будуть покарані.

Ми проаналізували, що суди повернули для належного оформлення справи про булінг:

ОБОВ'ЯЗКОВІ СКЛАДОВІ ЗАЯВИ

[Порядок](#) визначає, що повідомлення про булінг можуть бути в усній та (або) письмовій формі. Проте ми наполегливо рекомендуємо повідомляти про булінг письмовою заявою. Заява подається на ім'я керівника закладу освіти. Цей [Порядок](#) не встановлює вимог до написання заяви. Але наголошуємо, що будь-яка заява подається відповідно до вимог Закону України [“Про звернення громадян”](#). У роз'ясненні МОН [щодо застосування наказу Міністерства освіти і науки України від 28.12.2019 №1646](#) (далі – роз'яснення) також звертають увагу, що подання та розгляд заяв про булінг здійснюється відповідно до Закону України [“Про освіту”](#) та [“Про звернення громадян”](#).

Вимоги до звернення (у нашому разі – заяви) визначаються статтею 5 цього [Закону](#), у заяві зазначаються:

- прізвище, ім'я, по батькові
- місце проживання громадянина
- її суть (про зміст заяви поговоримо нижче у тексті)
- підпис заявника
- дата подання
- електронна поштова адреса (в електронному зверненні).

Застосування кваліфікованого електронного підпису при надсиланні електронного звернення не вимагається.

Звернення, оформлене без дотримання зазначених вимог, повертається заявнику. Відповідно до статті 8 [Закону](#), письмове звернення без зазначення місця проживання, не підписане автором, а також таке, з якого неможливо встановити авторство, визнається анонімним і розгляду не підлягає.

Заява подається державною мовою. Для швидшого зв'язку зазначте у заяві також номер телефону.

У ЗАЯВІ МАЮТЬ БУТИ ВИКЛАДЕНІ СИСТЕМАТИЧНІ ФАКТИ ЦЬКУВАННЯ, БЕЗ ОЦІНКИ ТА ЕМОЦІЙ

Технічні моменти важливі для того, щоб заяву розглянули загалом. А фактологічний зміст заяви важливий для того, щоб довести факт булінгу та покарати винних. Перш за все слід враховувати, що булінгу притаманна систематичність, тобто (повторюваність) діяння) – вчинення різних форм насильства (фізичного, економічного, психологічного, сексуального, зокрема за допомогою засобів електронної комунікації) двічі й більше разів стосовно однієї й тієї ж особи.

Тому якщо наразі дитина, вчитель або батьки постраждали через конфліктну ситуацію, яка має лише одиничний характер, то писати заяву про булінг не потрібно, адже розслідування та суд не визнає це булінгом. Водночас якщо наслідки цього конфлікту є суттєвими, то необхідно подавати заяву до поліції про інші дії (побої, насильницькі дії, хуліганство тощо).

Але увага! По свіжих слідах запишіть для себе дату, коли трапилася конфліктна ситуація, в чому вона полягала, запишіть її свідків. Ці деталі знадобляться, якщо ситуація стосовно цієї ж особи повториться. Тоді їх варто буде докладно описати в заяві як факт систематичності. Це допоможе підтвердити, що це вже не просто конфлікт, а булінг.

ВИКЛАДІТЬ ДОКЛАДНИЙ ОПИС ФАКТІВ

Якщо звернення (заява) не містить необхідних даних, фактів для прийняття обґрунтованого рішення, то воно не буде належно розглянуто за відсутністю доказів, а суд не візьме до уваги докази.

Тому необхідно докладно описати усі події, без емоцій та осуду. Як це правильно зробити – читайте нижче.

Обов'язково зазначте у заяві статус дитини та/або ваш статус у цій ситуації:

- постраждалий
- представник постраждалого (батьки/законні представники)
- свідок булінгу.

Вкажіть:

- коли розпочався булінг (бажано зі вказанням дати)
- тривалість
- кожну ситуацію булінгу.

Докладно опишіть усі події зі вказанням:

- дати
- часу
- місця події (у класі під час уроку, на перерві, дорогою до школи, під час шкільного свята, на подвір'ї школи тощо)
- свідків
- розгорнутого опису фактів булінгу, відокремлюючи їх від емоцій і оціночних суджень
- наслідків фізичної, психічної, економічної та іншої шкоди
- опису дій працівників закладу освіти/батьків/інших дітей/свідків під час події (якщо вони були присутні)
- яким чином ви повідомили директора, працівників закладу освіти/класного керівника, батьків інших дітей про подію (усно під час особистої розмови чи під час телефонного дзвінка, в переписці – додайте скріни повідомлення, письмову заяву тощо)
- опису вашого реагування на подію (звернулися до поліції, психолога, лікарні тощо)
- доказів (документи, скріни, фото, аудіо- та відеофайли тощо).

У заяві можна зробити окремими абзацами з підзаголовками Подія 1, Подія 2, Подія 3... Приклад шаблону заяви нижче додаємо окремим файлом для ознайомлення:

ПРИКЛАД ЗАЯВИ

[Приклад заяви про булінг \(завантажити\)](#)

✗ “вчитель/вчителька чи однокласник/однокласниця жахливо поводить з моєю дитиною, не поважає її, гнобить”, що є емоційно-оціночними судженнями.

✓ Вам слід чітко прописати дії, слова, які про це свідчать: “вчитель/вчителька чи однокласник/однокласниця здійснює цькування моєї дитини, про це свідчать факти:

Подія 1: дата події, час, на уроці .. дитина (діти)/вчитель (прізвище, ім'я, по батькові) вдарила(в)/обізвала(в) мою дитину ... словами.

Свідками були .... Свідки втрутилися (опишіть, як відбувалося втручання) /не звернули увагу на бійку. Моя дитина зазнала ...

Про подію повідомила(в) класного керівника/директора (дата, час, особисто, усно, в месенджері, скрін повідомлення додається). Класний

керівник/директор відреагував (опишіть реагування)/не відреагував на подію.

Повідомила(в) (особисто, усно, в месенджері) батьків дитини, яка цькувала, вони відреагували (опишіть реагування)/не відреагували на подію.

Подія 2: дата події, час, під час шкільного свята (назва) дитина/вчитель (прізвище, ім'я, по батькові), обізвала(в) мою дитину ... словом(ами).

Свідками були .... Свідки втрутилися (опишіть, як відбувалося втручання) /не звернули увагу на бійку. Моя дитина зазнала ...

Про подію повідомив(ла) класного керівника/директора (дата, час, особисто, усно, в месенджері, скрін повідомлення додається). Класний керівник/директор відреагував (опишіть реагування)/не відреагував на подію.

Повідомив(ла) (особисто, усно, в месенджері) батьків дитини, яка цькувала, вони відреагували (опишіть реагування)/не відреагували на подію.

Подія 3 ...

ДОДАЙТЕ ДОКАЗИ

Якщо маєте документи, скріни, фото, аудіо- чи відеодокази – обов'язково додайте їх до заяви, щоб їх опрацювали заклад освіти, поліція та суд.

Відповідно до статті 32 [Конституції України](#) та [Рішення Конституційного Суду України](#) зйомки на мобільний телефон ПРОТИПРАВНИХ ДІЙ, що здійснюються особою, яка обіймає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень, допускаються без їх дозволу за умови, що зйомки спрямовані на захист прав людини. Але звертаємо увагу, що використання цих матеріалів як належних доказів у суді може бути проблематичним.

РЕЄСТРАЦІЯ ЗАЯВИ В ЗАКЛАДІ ОСВІТИ

Заява обов'язково має бути зареєстрована у закладі освіти. Напишіть заяву у двох екземплярах або зробіть її ксерокопію. Після реєстрації заяви у закладі на одному примірнику працівник школи має поставити вхідний номер, дату заяви та віддати її вам, а інший примірник залишається у закладі освіти. Тому вимагайте зареєстрований примірник собі на руки. Це – підтвердження звернення до керівника й зобов'язує його розглянути ситуацію щодо булінгу та скликати спеціальну комісію з розгляду випадку булінгу. Про роботу цієї комісії ми поговоримо в окремій публікації.

ПОВІДОМЛЕННЯ КЕРІВНИКОМ ЗАКЛАДУ ПОЛІЦІЇ

Відповідно до пункту 2 розділу 2 [Порядку](#), керівник закладу освіти у разі отримання заяви про випадок булінгу невідкладно у строк, що не перевищує однієї доби, повідомляє територіальний орган (підрозділ) Національної поліції України. Неповідомлення керівником закладу освіти поліції про випадки булінгу учасника освітнього процесу карається статтею 173-4 [КУпАП](#).

Наголошуємо, що згідно з [роз'ясненням](#) МОН, керівник закладу освіти повідомляє до територіальних органів поліції **не про доведений факт вчинення булінгу (цькування), а про випадок булінгу (цькування), який став йому відомим із заяви, оскільки визначення юридичного складу адміністративного правопорушення, адміністративне розслідування не є компетенцією керівника закладу освіти, комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти чи інших учасників освітнього процесу.**

Але ви також маєте право подати заяву про булінг до поліції, принципи її написання ті ж самі, що і до закладу освіти.

Згідно з [роз'ясненням](#), поліція, отримавши інформацію від вас чи керівника закладу освіти про надходження повідомлення про булінг, перевіряє цю інформацію, що міститься у повідомленні керівника закладу освіти чи вашій заяві, та визначає, чи підтвердився факт булінгу.

Відповідно до [роз'яснення](#), якщо факт булінгу не підтверджується, поліція повідомляє про це вас, керівника закладу освіти та осіб, які були зазначені як сторони булінгу (цькування) у повідомленні до поліції.

Якщо факт підтверджується – поліція діє в межах своєї компетенції. Тому важливо, щоб ваша заява була правильно сформована, це допоможе поліції підтвердити факт булінгу і передати справу до суду.

**Керівнику (НАЗВА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ)
ПІБ КЕРІВНИКА
ПІБ ЗАЯВНИКА
МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ
НОМЕР ТЕЛЕФОНУ (за бажанням)
ЕЛЕКТРОННА АДРЕСА (в електронному зверненні)**

ЗАЯВА

Я, ПІБ, постраждалий/представник постраждалого/свідок булінгу, повідомляю про факт булінг з боку (ПІБ ТА ПОСАДА/СТАТУС КРИВДНИКА), який розпочався з (ДАТА) та тривав/триває (ДАТА).

Кривдник ПІБ систематично здійснює дії, що свідчать про булінг.

Подія 1

- дата
- час
- місце події (у класі під час уроку, на перерві, дорогою до школи, під час шкільного свята, на подвір'ї школи тощо)
- свідки
- розгорнутий опис фактів булінгу, відокремлюючи їх від емоцій і оціночних суджень,
  - наслідки фізичної, психічної, економічної та іншої шкоди
  - опис дій працівників закладу освіти/батьків/інших дітей/свідків під час події (якщо вони були присутні)
  - яким чином ви повідомили директора, працівників закладу освіти/класного керівника, батьків інших дітей про подію (усно під час особистої розмови чи під час телефонного дзвінка, в переписці - додайте скріни повідомлення, письмовою заявою тощо)
  - опис вашого реагування на подію (звернулися до поліції, психолога, лікарні тощо)
  - докази (документи, фото, скріни, аудіо- та відеофайли тощо).

Подія 2 ...

Подія 3 ...

Приклади опису подій:

Подія 1: дата події, час, на уроці .. дитина (діти)/вчитель/вчителька (прізвище ім'я по батькові) вдарила(в)/обізвала (в) мою дитину ... словами.

Свідками були .... Свідки втрутилися (опишіть, як відбувалося втручання) /не звернули увагу на бійку. Моя дитина зазнала ...

Про подію повідомив(ла) класного керівника/директора (дата, час, особисто, усно, в месенджері, скрін повідомлення додається). Класний керівник/директор відреагував (опишіть реагування)/не відреагував на подію.

Повідомив(ла) (особисто, усно, в месенджері) батьків дитини, яка цькувала, вони відреагували (опишіть реагування)/не відреагували на подію.

До заяви додаю Додатки 1-... на ... сторінках (вказується кількість сторінок усіх додатків):

1. Документи (назва, кількість)
2. Фото (опис та підпис)
3. Скріни (опис та підпис)
4. Посилання на соціальні мережі (опис)
5. Аудіозаписи (опис та підпис)
6. Відеозаписи (опис та підпис).

Дата

Підпис

Додаток 1

Документи

Додаток 2

Фото з підписами

Додаток 3

Скріни

Додаток 4

Посилання на соціальні мережі

Додаток 5

Аудіозапис

Додаток 6
Відеозапис